

Suomen last. kirj. 2.

Ausia Satuja.

Ijak Julin

o Tampere. o

1908

Hinta 35 p.

Puna-Hilkka.

Oli kerran kaunis tyttö. Rakitti häntä rakastivat, eim kuitenkun isoäiti. Eipä hän tiennyt, mitä kaikkea antaisikaan tuolle kiltille tyttärentyttäreelleen.

Kerran lahjoitti hän lapselle hienon, punaisesta sametista valmistetun puvun, joka tätä niin miellytti, ettei hän muuta halunnut enää yllään pitääkään. Sentähden nimittivät häntä jekä wanhat että nuoret Puna-Hilkaksi.

Isäidin mökki oli puolentunnin matkan päässä äidin asunnosta, ja välillä oli metsä.

Eräänä aamuna sanoi äiti Puna-Hilkalle: „rakas tyttöieni, isoäitisi on tullut wanhaksi ja raihuaksi, eikä kytene enää meidän luoksemme tulemaan. Menepäs nyt viemään hänelle kakkuja, joita juuri leivoin. Tässä on myöskin pullollinen wiiniä. Kerro nyt miaulta oikein paljon terveisiä ja waro, ettet waan pudota ja säre pulloa! Silloin ei sairastu isoäitisi jaisi mitää.. Äläkä juoksentele ympäri metsää, waan pysy tarkasti tiellä!“

„Teen aivan kuten käskit, äiti kulta!“ wastasi Puna-Hilkka, kätteli äitidään hyvästiksi ja juoksi kewein askelin metsään.

Tulipa susi vastaan. Moista otusta ei ollut lapsi ennen ikinä nähnyt, eipä hän sitä tuntenutkaan. Rohkein mielin waelsi hän sitä vastaan.

„Hywää päiwää, Puna-Hilkka!“ sanoi susi lähemmäksi tultuaan.

„Suuri kiitos, herra Harmaaparta!“ wastasi tyttö.

„Mihin näin aikaisin aijot, rakas Puna-Hilkkaseni?“

„Wanhan isoäidin luo. Hän on sairaana. Meillä on kakkuja leivottu, wien nyt mummulle „lämmintäleipää“, ja wiiniäkin on äiti mullaan pannut. Sen juotuaan isoäiti warmaankin paranee!“

„Missä mummosi asuu, rakas Puna-Gilkkani?“

„Tässä aivan lähellä metsässä. Kyllä te hänen asuntonsa ohitse olette kulkenut.“

„Hei waan! ajatteli jusi. „Dyttö on oiva suupala!“

Sitten teeskenteli hän haluamansa Puna-Gilkkaa vielä kappaleen matkaa saatella ja wirkkoï kehoittelun: „katsoppas tytöseni noita kauniita kuffia tuolla tien vieressä ja tuuntele lintujen sulosta laulua! Kyllä metsässä on ihanaa! Etkös olekin, lapsukaisent?“

Sitten heitti hän hyvästitt lausuen: „woi hywin! Olen sängen iloinen, kun sain tutustua kanssasi. Minulla on nyt fiire, täntyy pistöytynä erään sairaan wanhuksen luona.“

Tänttä lauffaa riensi jusi isoäidin mökille. Mutta metsässä poimi Puna-Gilkkä kauniita kuffia sitoakseen niistä kimpun sairaalle mummolle.

Mökin owi oli kufossa. Susi kolkutti. Zakkamatta ylös wuoteestaan huusi wanhus: „ken siellä?“

„Puna-Gilkkä“, wastasi jusi teeskennellyllä äänellä. „Mitä lähetti sinulle wiiniä ja kakkua. Meillä on leivottu.“

„Aivain on owen alla kolossa, ota se sieltä!“ huusi sairas.

Susi totteli, awasi owen, astui mökkiin ja nielasi muuttia mutkitta koko mummon. Sitten pufentutui hän wanhuksen waatteisiin, asetui wuoteeseen, weti peitteen ylitensä ja sulki wuodewerhon.

Settisen kuluttua saapui Puna-Gilkkä. Nähdessään owen awoinna oli hän hywin ihmeissään, sillä tawallisesti piti mummo sen huolellisesti suljettuna.

Wuoteessaan makasi sairas suurine yömysyineen, mutta hywin wähan muistutti hän entistä isoäitiä.

„Kuuleppas, mummo! Mitä warten sinulla on niin suuret korwat?“ yuadahti lapsi.

„Etä paremmin kuulisin!“

„Mutta miten on sinulla niin suuret silmät?“

„Etä paremmin sinut näkisin.“

„Woi, isoäiti! Mitä warten on sinulla noin kauheat kädet?“

„Etä paremmin woisin sinuun tarttua.“

„Mummokulta! Sinullahan on ihan hirweä kita!“

„Etä helpommin woisin sinut syödä.“

Ja raimoisa peto ryntäsi vuoteelta ja nielasi yhdellä sie-
mauhella koko tytön.

Nyt oli juden watsa täysi. Hän huomasi edullisemmaksi
jäädä edelleenkin mökkiin, panentui pehmeälle vuoteelle, nukkui
ja kuorjasi, että akkunat tärisivät.

Muuan metsästäjä sattui ohitse kulkemaan, kuuli kowan
kuorjaamisen ja ajatteli: „ai, ai! Wanha rouwa siellä ehkä
tuoloa tekee! Täytyy käydä sisälle katsomaan!”

Sanottu ja tehty: Metsästäjä astui mökkiin, löysi susi
herran vuoteesta, mutta wanhusta ei nähtynyt missään.

„Tapasimpa sinut kerran!” sanoi metsästäjä pysyhään
tavoittaen. „Tulehan tänne! Olet jo kyllyksi usein minulta
paennut”.

Hän tähtäsi — mutta omituinen ajatus juolahti hänen
mieleenpä — ja ase waipui. Ehkäpä onkin tuo ikkimys nie-
lasnut wanhuksen luineen lihoineen!

Metsästäjä tarttui terävään puukkoonsa ja wiilsi sillä sike-
ästi nukkuvalta judelta watsan auki.

Ensin hypähti sieltä kaimis Puna-Hilkka, sitten kōmpi wanha
isoäiti. Ja susi waan yhä kuorjasi.

Silloin keräsivät he kiwiä, täyttivät niillä juden watsan
ja neuloivat nahan kiinni. Sitten he piiloutuivat.

Wihdoin heräsi susi, nousi vuoteelta ja meni kaimolle,
niillä häntä wainwasi ankara jano.

„Watsasani niin kummasti kolisee, ihan muksahtelee kuin
kiwiä olisi, waikka onkin wain mummo ja Puna-Hilkka!”
ihmetteli hän kulkessaan. Juuri, kun hän kallistui kaimon
yli siitä juodakseen, kulkivat kiwet kolisten pääpuoleen, painoi-
wat sen alas, peto putosi weteen ja hukkui.

Metsästäjä kiskoi juden kaimosta ja nylki nahan. Sitten
istuivat he kaikki kolme: metsästäjä, isoäiti ja Puna-
Hilkka, joivat winiä ja söivät kakkua. He olivat tyytyväisiä
ja iloisia ja mummoikin parani terweeksi.

Balatessaan kottiin tyhjine wasuineen sanoi itsellensä Puna-
Hilkka: „nyt, tyttöseni, et sinä milloinkaan enää poikke tieltä
metsään, kun kerran äitisi on sen sinulta kieltänyt!”

Robkea huilunsoittaja.

Olipa ferran erinomaisen taitava huilunsoittaja. Hän matkusteli ympäri maailmaa, soitteli kylissä ja kaupungeissa.

Eräänä iltana tuli hän majataloon ja pysähtyi sinne yöksi. Isäntä oli hänelle ystävällinen, he söivät yhdessä illallisen, ja sitten piti vieraan huikan soitella.

Ratkahtaessaan aikkunasta ulos kuitamoon huomasi huilunsoittaja lähellä olevan vanhan linnan, joka osaksi oli jo raunioina.

„Kenen linna?“ kysyi hän uteliaana.

Silloin kertoi isäntä, että monta, monta vuotta takaperin oli muuan mahdollottoman rikas, mutta ahne freivi asunut linnassa. Ainoallekaan köyhälle ei hän almua antanut. Vihdoin kuoli hän perilliseksi.

Sukulaiset tulivat perintöä omistamaan, mutta eivät löytäneet wähääkään rahaa. Arveltiin hänen haudanneen aarteensa, ja luullaampa niiden vielä tänäkin päivänä olevan vanhan linnan kätköissä. Monet owat sieltä aarteita etsineet, mutta ainoakaan etsijöistä ei ole elävänä ihmisten ilmoille palannut. Senwuoksi pääsy linnaan lopulta kiellettiin.

Tarkasti kuunteli soittaja isännän kertomusta. Sen päätyttyä ilmaisi hän suuresti linnaan haluavansa, häntä kun ei pelko hätyyttännyt yhtään. Isäntä pyysi ja rukoili, että vieras säästäisi nuoren henkensä pysymällä loitolla linnasta. Mutta mikään ei antanut, päätös oli järkähtämätön.

Isäntä antoi kahden renkinsä saattaa vierasta linnalle asti. Portilta palasivat he sitten toisen lyhdyn kanssa takaisin. Mutta soittaja tarttui reippaasti toiseen ja kiipesi sen walosfa korkeita linnanrappuja. Sitten saapui hän suureen saliin, jossa oli useita owia. Hän awasi niistä ensimmäisen, astui huoneeseen, istui siellä olevalle pöydälle, asetti sille lyhtynsäkin ja rohki huiluaan puhaltamaan.

Pelkästä lewottomuudesta ei majatalon isäntä woinut nuk-

tua koko yönä. Usein katsohti hän ulos attunasta ja iloitti aina huilun ääntä kuullessaan.

Kun soitto illalla yhdentoista aikaan taukosi, säikähti hän kowasti ja luuli linnassa asuwan hengen jo kaunilta soittajapojalta kaulan katkaisseen.

Rohkeasti oli kuitenkin soittaja hoitanut huiluaan kunnes luuli nälkää tuntewansa. Silloin hylkäsi hän huilun ja alkoi astella edestakaisin. Pian huomasi hän huoneessa astiallisen keittämättömiä perunoita, täysinäisen wesiastian, suolaa ja pullollisen hyvää wiiniä.

Hän keitti ja söi perunoita, joi wiinin ja alkoi taas soittaa. Pian aukeni ovi, ja sisään astui kassi pitkä mustaa miestä kantaen ruumisarkkua. Sanaakaan sanomatta asettivat he sen soittajan eteen ja menivät äänettöminä pois.

Soittaja awasi arkun. Siinä makasi pienen pieni, wanha harmaahapsinen, harmaapartainen mies. Poika ei sitä säikkynyt, otti ja asetti sen uunille. Tuskin ehti se siinä hiukan lämmitä, kun jo wirtosi.

Nyt alkoi soittaja häntä syötellä ja waalia kuten äiti lastaan. Siitäkös pikku mies wirtistyi ja wirtkoi hoittajalleen: „seuraa minua!“

Soittaja seurasi. He laskeutuivat jyrkkiä, ränsistyneitä portaita ja tulivat wihdoin sywään, synkkään holwiin. Suuret rahaläjät kimaltelivat nyt lyhdyn himmeässä walossa.

„Nyt jaat sinä rahat kahteen aivan yhtä suureen osaan“, sanoi pikku äijä, „mutta niin, ettei mitään jää ylitse, sillä silloin surmaan minä sinut!“

Nuorukainen waan naurahteli. Sitten rupesi hän rahoja jakamaan, tasasi ne kahdelle suurelle pöydälle, mutta — yksi iäi jällelle. Hetkisen mietittyään löi hän sen weikkolleen ja wafaralla kahtia, että tärähti ja wiskasi puolikkaan kumpaiseenkin kasaan.

Silloinkos äijä ihastui. „Sinäpä hyvä mies oit, kun päästit minut lumouksesta!“ kehusteli hän soittajaa. „Jo jata vuotta olen saanut ahneudessa keräämiäni aarteita wartioida ja niitä saisin wartioida yhä edelleentkin, ellet sinäkään — edeltäjäsi paremmin, — olisi onnistunut rahaläjiä yhtä suureksi saamaan. Toinen kasa on nyt sinun, toisen saat jakaa köyhille.“

Sitten äijä katosi. Mutta nuoruutainen kiipesi ylös holwista ja soitteli huoneessaan iloisia säveliä.

Kuultuaan taas huilun äänen ihastui ihäntä suuresti. Namulla meni hän linnaan ja tapasi nuorukaisen warmin iloisena. Pian sai hän kuulla edellisen yön tapaukset.

Nuorukainen nouti holwista aarteet ja jakoi puolet köyhille kuten pitikin. Vanhan linnan reivitytti hän alas, ja pian kohosi entisen paikalle uusi ja komea, jossa huilunsoittaja eleli rikkaana miehenä.

Prinsessa Ruusunen.

Olipa kerran kuningas ja kuningatar, joilla ei ollut lasta, waikka he suuresti sitä toivoivat. Wihdoin saivat he pienen, ihmeen ihanan tytön. Silloin ihastui kuningas niin, että piti suuret juhlat, joihin kutsui kaikki ystävänsä.

Waltakunnassa asui myöskin armosja-pidetyitä haltijattaria, jotka omistivat noitumistaidon. Heidänkin piti pitoihin saapua ja syödä siellä kultalautailta. Sellaisia oli linnassa kuitenkin wain kaksitoista ja haltijattaria oli kaikkiaan kolmestoista. Sentähden jätettiin yffi kutsumatta, mutta sen pani tämä kowin pahakseen.

Haltijattaret lahjoittawat kullekalle kallisarwoisia antimia.

Hänestä piti tulla rakastettava, suloinen, kaunis, lempeä, kaimo, hurskas, kunniallinen, kärsiwällinen, rehellinen, ymmärtäwäinen, rikas. Kahdestoista ei kuitenkaan ennättännyt toivettaan lausua, kun kolmastoista odottamatta kutsumattomana saapui ja huusi wihoisena: „wiisitoista wuotiaana wahingoittaa kuninkaan tytär itseään wärttinällä ja kuolee! Tämän sanottuaan hän katosi.

Oli toki onni, ettei kahdestoista vielä ollut toivettaan lausunut. Edellisen ennustusta ei hän tosin woinut tyhjäksi tehdä, mutta hän saattoi sen muuttaa.

„Prinsessa ei kuole, hän waiwuu sikeään uneen herätäkseen siitä jölleen sadan wuoden perästä!“ lausui kahdestoista haltijatar.

Kuningas antoi määräyksen, että kaikki wärttinät koko waltakunnasta häwitettäisiin. Ja kaunis prinsessa kasvoi neitoseksi, jota kaikki rakastivat hänen monien hyweittensä wuoksi.

Eräänä päivänä halusi hän tarkemmin katsella linnaa, kulki huoneesta huoneeseen ja tuli wihdoin portaille, jotka johtivat wanhaan torniin. Niitä hetkisen astuttuaan saapui hän pienelle owelle. Nuoren tytön tawallisella utelaisuudella wäänsi hän awainta ja owi aukeni.

Siellä istui wanha, wanha akka ja kehräsi — Nieneekö tiennytään kuninkaan kiellosta. — Pyörähtelevä wärttinä huwitti neitoa. Hän tarttui siihen heti ja satutti itseään.

Silloin waiwui hän fikseen uneen. Sama uni tarttui kuninkaaseen, kuningattareen ja koko howiwäkeen. Kaikki nukkuiwat: marsalkasta aina kockipoikaan, jolle mestarikokin juuri piti forwapuustia huolimattomuuden rangaistukseksi läjähyttää. Koirat, kissat, kyyhkysset ja warpusetkin nukkuiwat.

Linnaan ympärille kasvoi tiheä orjantappurapensaitko, se oli niin tiheä, ettei ainoakaan ihminen woinut sen läwitse linnaan tunkeutua. Wihdoin kaikki unohdutti. Kulkui wain huhu, että pensaiton peitossa olisi kuninkaan linna, jossa ihana prinsessa Ruusunen nukkui.

Niin kului sata wuotta, ja alkoi lähetä jälleen heräämisen aika. Silloin saapui muuan prinsä, joka eräältä wanhalta ukolta oli kuullut kertomuksen nukkuwasta prinsessa Ruususta. Hän astui uljaasti kohti pensasaitaa, ja oksat wäistyiwät, tekiwät hänelle tietä heti jälleen hänen takanaan yhtyäkseen.

Linnessa näki prinsä ihmeekseen kaikkien nukkuman. Hän meni torniin, astui kammioon, jossa ihana Ruusunprinsessa nukkui. Silloin nuorukainen kumartui ja suuteli nukkua neitoa. Ja katso! Tyttö awasi silmänsä ja heräsi.

Yhdessä meniwät he sitten alas linnaan, jossa kuningas ja kuningatar ja howiwäki, ihmiset ja eläimet juuri heräsiwät. Mestarikokki antoi kockipojalle forwapuustin, jonka sata wuotta takaperin oli jäänyt tälle welkaa. Kaikki käwi jälleen wanhaa menoansa.

Sitten wietettiin Ruusunprinsessan ja prinsin häät. Ne kös wasta oliwat uljaat! Tyytywäisinä ja onnellisina eliwät he sitten toistensa kera kuolemaansa asti.

Seitsemän korppia.

Tapahtuipa kerran, että eräälle äidille syntyi samalla kerralla seitsemän poikaa. Pojat jäivät kaikki eloon, kasvoivat suuriksi ja vahvoiksi. Muutaman vuoden kuluttua syntyi äidille myöskin pieni tyttö.

Lasten isä oli erinomaisen ahkera, funniallisella työllä koetti hän elättää suurta perhettään. Kuolema korjasi hänet kuitenkin parhaassa miehuuden iässä, ja leski parka joutui pian puutteeseen. Ei jaksanut hän mitenkään niin paljoa ansaita, että olisi voinut waatettaa ja ruokkia kahdeksaa lastaan. Viisäksi kasvoivat pojat päivä päivältä suuremmiksi kuluttaen yhä enemmän ja enemmän. Mutta pahinta oli kuitenkin se, että he kävivät yhä tottelemattommiksi suureksi suruksi äidilleen.

Paljon oli waimo raukalla pojistaan tuskaa ja harmia. Sentähden sanoi hän eräänä päivänä, kun hänen kärsiwällisyytensä oli wallan lopussa: „jospa te, häijyt weitikat, olisittekin seitsemän mustaa korppia ja lentäisitte tiehenne, ettei minun enää milloinkaan tarvitsisi teitä katsella!“ Ja pojat muuttuivat korpeiksi, lensivät akkunasta ulos ja katosivat.

Rauhasa ja tyytywäisenä eli äiti nyt ainoan tyttärensä kanssa. Muutaman vuoden kuluttua alkoivat he kuitenkin kowasti itäwöidä poikia ja sanoivat toisilleen: „kunpahan ne weljekset muuttuisivat hyviksi pojiksi ja palajaisivat jälleen kotiin, niin olisi ilomme täydellinen!“

Eräänä päivänä sanoi tytär: „rakas äiti, anna minun mennä weljiäni etsimään, että kääntäisivät heidät pahoilta teiltä ja toisin jälleen sinun luoksesi!“

En tahdo estää sinua, lapseni, täyttämästä hurstasta aikomustasi. Mene waan ja olkoon Sumala kanssasi!“ sanoi äiti.

Sitten antoi hän tyttärelleen pienen kultasormuksen, jota tämä jo pikku lapsesta, jo weljien korpeiksi muuttumisesta asti oli kantanut.

Näin lähti sisar matkalle ja kulki ympäri maata. Waellet-

tuuan useita päiviä huomasi hän korkean vuoren huipulla pienen mökin, joka näytti hänestä linnunpesältä.

„Tuollakohan minun veljeni asuvat?“ ajatteli pienokainen. Ja kun hän sitten näki seitsemän mustaa korppia lentävän mökistä, niin uskoi hän arvelunsa todeksi.

Iloisena alkoi hän kiivetä vuorta. Se ei kuitenkaan ollut mitään helppo tehtävä, sillä tie oli kivetty peililiukkailla kivillä.

Wihdoin pääsi hän huipulle ja astui tuohon pienen pieneen mökkiin. Tuossa oli seitsemän pöytää, seitsemän tuolia, seitsemän vuodetta, seitsemän affunaa ja uunissa seitsemän lintupaistia sisältävää wattia. Kaikki esineet olivat ihan pieneen pieniä.

Sisar oli pitkästä matkastaan kowin wäsynyt. Hän otti uunista wadit ja söi hiukan kustakin. Sitten istui hän hiukan jokaisella tuolilla, makasi hiukan kullakin vuoteella. Mutta viimeiseen vuoteeseen hän nukkui ja makasi siinä veljien tuloon asti.

Nämä lensivät sijään seitsemästä affunasta ja näkivät hämmästykseseen nukkuvan tytön vuoteella.

„Olipa hän wain sisaremme!“ sanoivat he toisilleen.

„Hän on sisarenime, hän on sisaremme!“ huusivat he sitten täynnä riemua. „Suuri tuommoiset olivat hänen hiuksensa ja tuollainen formus oli hänen formessaan!“

Ja iloisina hyppivät he hänen ympärillään ja juutelivat häntä kilwan. Mutta sisar ei tiennyt mistään, hän nukkui niin sikeästi.

Wihdoin awasi tyttö silmänsä ja näki mustat weljet wuoteensa ympärillä.

„Sumalan kiitos, että wihdoinkin olen löytänyt rakkaat veljeni!“ sanoi sisar. „Olen tullut teitä lumouksestanne palauttamaan, jos te waan sydämestänne lupaatte, ettette milloinkaan enää suututa hywää äitiämme, waan työskentelette ahkerasti kanssamme.“

„Kyllä, sisko kulta! Me tahdomme olla aina hyviä, emmekä milloinkaan enää tuota murhetta äidillemme. Voi, kuinka elämämme korpeina on ollut kurjac! Usein olemme olleet nälästä ja kurjuudesta menehtymäisillämme.“ Näin kertoivat weljet kyyneliä muodattaen.

Huomatessaan weljiensä parantuneen itki tyttökin. Mutta ne kyyneleet olivat ilonkyyneleitä.

„Oi!“ huudahti hän, „nyt on kaikki hyvin! Runhan kottiin tulette, ja äitimme saa tietää teidän parantuneen, ottaa hän sydämellisesti teidät vastaan ja palauttaa poikansa jälleen ihmisiksi.“

Wuorotellen kantoivat korppiweljet sisartaan kotimatalla, kunnes saapuivat äitinsä ajunnolle. Silloin lensivät he kaimin alkunasta sisään, pysyivät äidiltä arteeksi ja lupasivat muuttua hyviksi lapsiksi. Äiti oli iloinen ja hellä ja anteeksi antoi kaikille seitsemälle pojalleen.

Silloin muuttuivat he jälleen ihmisiksi, kauneiksi kukoistaviksi nuorukaisiksi. Kiitollisina suutelivat he äitiä ja sisarta.

Pian walitsi kullin weli itselleen nuoren, siweän waimon, ja sisarain sai hyvän miehen.

Wanhalla äidillä oli vielä paljon iloa lapsistaan, jotka rakkaudella kohtelivat häntä aina myöhäiseen wanhuuteen saakka.

